
ẢNH HƯỞNG CỦA CÁC PHƯƠNG PHÁP KẾ TOÁN QUẢN TRỊ TRONG CÁC BÁO CÁO TÀI CHÍNH DOANH NGHIỆP

EFFECTS OF MANAGERIAL ACCOUNTING IN FINANCIAL STATEMENTS

ThS. ĐỖ THỊ MAI THƠM
Khoa Kinh tế vận tải, Trường ĐHHH

Tóm tắt:

Các bản báo cáo tài chính phản ánh một bức tranh về tình hình tài chính của doanh nghiệp trong kỳ và nó được lập bởi một hệ thống kế toán tài chính được tuân thủ theo các chuẩn mực về kế toán, tài chính hiện hành và công cụ kế toán quản trị năng động, hiệu quả. Tuy nhiên vì một số những vấn đề áp lực doanh nghiệp gặp phải như cần phải tạo nên một bức tranh tài chính tốt hơn tình trạng thực tế của nó về khả năng sinh lợi của công ty, từ đó gây sức ép lên các nhà lãnh đạo buộc phải tạo ra mức lợi nhuận tương ứng nếu không muốn nhận phản ứng tiêu cực từ thị trường. Những lý do này khiến các nhà quản lý đã sử dụng công cụ kế toán quản trị để phù phép báo cáo tài chính. Tuy nhiên, những thủ thuật này chỉ là biện pháp đối phó nhằm tạo ra ảo tưởng công ty đang làm ăn phát đạt, nhưng nó sẽ để lại gánh nặng về tài chính cho doanh nghiệp vào các kỳ báo cáo tiếp theo.

Abstract:

Financial statements provide a financial picture of a business firm during a period efficient and they are made by an accounting system in conformity with present accounting standards and dynamic, efficient tools of managerial accounting. However the problems the company is coping with such as the necessity of creating a better financial picture than it is really doing in making profits have forced the management to give relevant favourable profits if the company doesn't want to receive negative responses from the public. That's why management must use techniques of managerial accounting to create such a favourable financial statement. In fact, these techniques are only the ways used to create an illusion that the company is financially doing well. They will put burdens on the business during the next fiscal periods.

1. Đặt vấn đề

Các báo cáo tài chính có vai trò quan trọng không chỉ đối với doanh nghiệp mà có ảnh hưởng lớn tới các quyết định của nhà đầu tư, đặc biệt là các bảng báo cáo tài chính của các công ty cổ phần. Do đó sự minh bạch các báo cáo tài chính của doanh nghiệp là điều kiện bắt buộc có tính pháp lý cao. Vì vậy các báo cáo tài chính phải được lập bởi sự tuân thủ các chuẩn mực kế toán. Tuy nhiên, do kế toán là công cụ quản lý tài chính của doanh nghiệp mà các doanh nghiệp thì rất đa dạng về đặc thù hoạt động sản xuất kinh doanh, về qui mô lớn nhỏ... nên có nhiều phương pháp kế toán cho các nhà quản trị lựa chọn cho phù hợp với doanh nghiệp. Vì lý do đó mà các báo cáo tài chính được lập tuân thủ theo các chuẩn mực kế toán nhưng lại không phản ánh đúng tình hình tài chính của doanh nghiệp trong kỳ. Đây là vấn đề mà các nhà đầu tư cần phải tỉnh táo phân tích cho các quyết định đầu tư của mình, đồng thời nó cũng ảnh hưởng tiêu cực đến hoạt động kinh doanh của các doanh nghiệp ở các kỳ tiếp theo. Nhằm giúp những nhà đầu tư hiểu rõ hơn ảnh hưởng của kế toán quản trị và các quyết định quản lý đến việc lập các báo cáo tài chính, bài báo đã đề cập đến những phương pháp kế toán và các quyết định quản lý không phù hợp với tình hình thực tế của doanh nghiệp mà nhà quản trị có thể dựa vào để làm thay đổi báo cáo tài chính, nhưng lại được các cơ quan chức năng, kiểm toán chấp nhận vì nó tuân thủ theo chuẩn mực kế toán.

2. Nội dung

Các phương pháp kế toán sử dụng trong kế toán quản trị và các quyết định quản trị về kinh tế có ảnh hưởng không nhỏ đến các báo cáo tài chính. Một số phương pháp có thể làm thay đổi các chỉ tiêu cơ bản trên các báo cáo tài chính. Dưới đây là một số phương pháp ảnh hưởng trực tiếp đến chỉ tiêu lợi nhuận trên báo cáo tài chính của công ty ở năm báo cáo.

2.1. Phương pháp phân bổ, ước tính kế toán

Trong quá trình lập báo cáo tài chính, các công ty thường sử dụng rất nhiều các ước tính kế toán có ảnh hưởng trực tiếp tới lợi nhuận trong kỳ của công ty. Vì không có một tiêu chuẩn chính xác về giá trị các ước tính này, việc ước tính phụ thuộc vào đặc thù về quy trình công nghệ sản xuất, vào đặc điểm sản phẩm hoặc dịch vụ của từng loại hình công ty, nên nó được xem là một công cụ đặc lực để phù phép lợi nhuận. Một số phương pháp làm tăng mức lợi nhuận thường gặp như giảm mức khấu hao, giảm mức dự phòng, giảm giá hàng tồn kho, giảm dự phòng nợ khó đòi, không ghi nhận chi phí khi tài sản bị giảm giá xuống dưới giá trị thuần, vốn hoá các khoản chi phí không đủ điều kiện...

Phương pháp làm thay đổi lợi nhuận dựa trên các ước tính kế toán thực chất không làm tăng lợi nhuận mà chỉ đơn thuần chuyển lợi nhuận của kỳ sau sang kỳ hiện tại. Hậu quả tất yếu là lợi nhuận các năm sau sẽ bị giảm. Để tiếp tục đáp ứng kỳ vọng ngày càng cao của thị trường, báo cáo tài chính các năm tiếp theo cũng phải được tô vẽ. Tuy nhiên, càng về sau, mức lợi nhuận cần phù phép càng lớn khiến cho việc sử dụng các ước tính kế toán trở lên vô hiệu. Đến khi đó thì khủng hoảng là điều khó tránh khỏi. [1]

2.2. Phương pháp chuyển nhanh chi phí sản phẩm thành chi phí thời kỳ

Ngoài phương pháp phân bổ, thông qua các ước tính kế toán, doanh nghiệp còn có thể thay đổi lợi nhuận thông qua các quyết định quản trị để thực hiện một số giao dịch thực nhằm chuyển đổi các chi phí sản phẩm thành chi phí thời kỳ nhằm làm tăng lợi nhuận trong năm hiện tại, mặc dù các giao dịch đó có thể không có lợi cho công ty về lâu dài.

2.2.1. Tăng doanh thu thông qua các chính sách giá và tín dụng

Một biện pháp các doanh nghiệp thường sử dụng để tăng lợi nhuận khi thấy có nguy cơ không đạt kế hoạch đặt ra là giảm giá bán hoặc nới lỏng các điều kiện tín dụng nhằm tăng lượng hàng bán ra trong những tháng cuối năm tài chính. Biện pháp thứ hai là công bố kế hoạch tăng giá bán đầu năm sau. Biện pháp này cho phép công ty tăng lợi nhuận trong năm hiện tại, nhưng sẽ bị giảm vào các năm sau, vì thực chất công ty đã chuyển lợi nhuận của năm sau sang năm hiện tại. Mặt khác, tăng giá bán năm sau còn làm giảm khả năng cạnh tranh của công ty trên thị trường.

2.2.2. Sản xuất vượt mức công suất tối ưu

Trong điều kiện thông thường, mỗi doanh nghiệp thường xác định một mức công suất tối ưu, tùy thuộc vào năng lực nội tại cũng như điều kiện thị trường. Tuy nhiên, trong trường hợp cần tăng lợi nhuận, công ty có thể quyết định sản xuất vượt mức công suất tối ưu. Điều này cho phép công ty giảm giá thành đơn vị sản phẩm nhờ tận dụng chi phí cố định. Mặt trái của biện pháp này là máy móc, thiết bị phải làm việc quá mức ảnh hưởng tiêu cực tới năng suất và độ bền. Ngoài ra, sản phẩm làm ra nhiều, nếu không bán được, sẽ phát sinh chi phí bảo quản và hàng tồn kho lâu ngày sẽ bị giảm giá trị.

2.2.3. Bán các khoản đầu tư hiệu quả

Công ty có thể bán các khoản đầu tư sinh lời nhằm tăng thêm lợi nhuận cho năm hiện tại. Vì thế, áp dụng biện pháp trên có nghĩa là công ty tự nguyện bỏ qua tiềm năng sinh lời lớn từ các khoản đầu tư này trong những năm tiếp theo. [2]

2.3. Phương pháp kìm chế chi phí thời kỳ

2.2.1. Cắt giảm chi phí hữu ích trong kỳ

Cắt giảm chi phí hữu ích như chi phí nghiên cứu và phát triển, chi phí quảng cáo, chi phí duy tu, bảo dưỡng thiết bị cũng là một cách có thể làm tăng lợi nhuận. Tuy nhiên, vì các chi phí này có vai trò cực kỳ quan trọng đối với sự phát triển của công ty về lâu dài, nên sử dụng giải pháp này cũng đồng nghĩa với việc hy sinh các khoản lợi nhuận tiềm năng trong tương lai.

2.2.2. Trì hoãn thanh lý tài sản không có nhu cầu sử dụng hoặc các khoản đầu tư không hiệu quả

Đối với các tài sản doanh nghiệp không có nhu cầu sử dụng hoặc các khoản đầu tư không mang lại hiệu quả, giải pháp tối ưu là thanh lý càng sớm càng tốt. Tuy nhiên, thanh lý tài sản thường đem lại một khoản lỗ cho công ty trong năm hiện tại. Do đó, nếu lợi nhuận trong năm hiện tại có nguy cơ không đạt được mức kỳ vọng của thị trường, lãnh đạo công ty có thể không muốn thanh lý, mặc dù trì hoãn sẽ gây nhiều thiệt hại cho công ty như làm phát sinh chi phí bảo quản, cản trở không gian sản xuất. Với các tài sản và các khoản đầu tư không hiệu quả thì càng nắm giữ lâu, doanh nghiệp càng lỗ. [3]

3. Kết luận

Các phương pháp sử dụng trong kế toán quản trị với mục đích giúp cho các nhà quản trị đưa ra các quyết định về tài chính có hiệu quả nhất. Tuy nhiên nó cũng có thể trở thành công cụ hữu hiệu cho các nhà quản trị trong việc phù phép báo cáo tài chính (dựa trên các ước tính kế toán hay các giao dịch thực). Về bản chất, việc sử dụng các phương pháp kế toán quản trị không phù hợp với tình hình hoạt động kinh doanh của doanh nghiệp sẽ làm thay đổi lợi nhuận của các năm sau sang năm hiện tại. Do đó báo cáo tài chính của năm hiện tại bị ảnh hưởng, không phản ánh đúng thực chất bức tranh tài chính của công ty. Về lâu dài đều không có lợi cho nhà đầu tư cũng như cho chính công ty.

TÀI LIỆU THAM KHẢO:

- [1]. Cẩm nang Giám đốc, Kế toán trưởng doanh nghiệp và những quy định cần biết (2006) – Nhà xuất bản tài chính.
- [2]. Tạp chí Kế toán điện tử lớn nhất Việt Nam - Hệ thống các bài viết, nghiên cứu, bình luận, tin tức về kế toán, kiểm toán, ngân hàng, tài chính,...
www.tapchiketoan.com/
- [3]. Hệ thống các bài viết, nghiên cứu, bình luận, tin tức về kế toán, kiểm toán, ngân hàng, tài chính,...
Tapchiketoan.info/index.php?option=com_content&task=view&id=499&Itemid=162 - 66k

Người phản biện: TS. Vũ Trụ Phi
